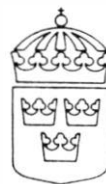

Motion till riksdagen

1987/88:Ub565

av Bengt Westerberg m. fl. (fp)

om högskolan

Mot.
1987/88
Ub565

1 Inledning

1.1 Betydelsen av forskning och utbildning

Forskning och utbildning ger människor hopp om en bättre morgondag. Forskning och utbildning är två av de allra viktigaste verktygen för att lösa de problem mänskligheten står inför. Forskning och utbildning är investeringar som är lönande, både i ekonomiska termer och i ett bredare perspektiv.

Det är lätt att finna exempel som illustrerar vår grundsyn på forskning och utbildning. Hela världen följer den medicinska vetenskapens kapplöpning med tiden för att hitta ett botemedel mot aids. Mindre uppmärksammade, men lika viktiga, är många forskares tålmodiga arbete för att kartlägga och avvärja de globala miljöhoten. Att komma till rätta med undernäring och ohälsa i u-länderna kräver forskning, men också satsning på grundutbildning av de många människorna. Världens långsiktiga energiförsörjning kräver forskning. Både i vårt eget land och internationellt behöver vi på många områden mera kunskaper för att kunna länka utvecklingen i banor som i högre grad tar hänsyn till jordklotets begränsade resurser och hela det ekologiska systemet, samtidigt som resurser skapas för fortsatt välståndsbyggande.

Ett exempel av helt annat slag, som illustrerar samma grundsyn, kan hämtas från vår svenska verklighet. Den svenska industrins förmåga att under 1980-talet framgångsrikt utnyttja en internationell högkonjunktur och ett förbättrat kostnadsläge förklaras sannolikt i stor utsträckning av stora forsknings- och utvecklingsatsningar av staten och näringslivet – var för sig eller i samverkan. Därmed har levnadsstandarden i vårt land kunnat höjas och sysselsättningen hållas uppe.

Sverige måste alltså satsa stora resurser på forskning och utbildning för att vi skall behålla vår ställning som avancerat industri- och tjänsteland. Att klara den ambitionen är inte lätt. Andra länder gör nämligen också stora ansträngningar och takten i den vetenskapliga forskningen blir allt högre. 1987 års nobelpris i fysik kan tas som illustration till dynamiken i dagens internationella forskarsamhälle. Genombrottet i forskningen som supraleddare kan få avgörande betydelse för energilagring, transportteknik och mycket annat. Det är också ett exempel på hur plötsliga framsteg inom ett

1.2 Problem i högskolan

Mot den bakgrund vi skisserat inledningsvis finns anledning att känna oro inför det aktuella läget för den svenska högskolan. Den uppvisar 1988 en mycket splittrad bild i kvalitetshänseende. Vissa områden, t. ex. det medicinska, håller i internationell jämförelse en hög klass, medan andra har kritiserats för bristande kvalitet, t. ex. delar av den s. k. AES-sektorn och vissa lärarutbildningar. Någar av problemen har funnits under lång tid, andra har ökat och blivit akuta under senare år.

Kvalitetsproblem som uppmärksammats är bl. a. den låga examinationsfrekvensen, doktorandernas långa studietider, kvalitetsbrister i doktorsavhandlingar samt lokal- och utrustningsproblem. Professor och s-riksdagsman Bo Södersten har nyligen sagt "De senaste femton åren har inneburit en förfalloperiod för våra universitet". Vi anser inte att Bo Söderstens omdöme är allmängiltigt för hela högskolan med det understryker vikten av kvalitets-satsningar. Kvaliteten kräver inte alltid större resurser. Vad som däremot är absolut nödvändigt är en kvalitetsmedvetenhet.

Den socialdemokratiska regeringen har under de dryga fem åren sedan regimskiftet 1982 inte förmått lösa de stora problem som finns i den svenska högskolan. Det är visserligen sant att dessa problem delvis sammanhänger med den i bred enighet beslutade högskolereformen 1977, men socialdemokraterna har ett särskilt ansvar för att man inte i tid tagit itu med det som visade sig vara reformens avigsidor och att man inte åtgärdat ett antal andra brister, t. ex. det otillräckliga studiefinansieringssystemet.

- De största problemen är enligt folkpartiets uppfattning
- Kvaliteten i grundutbildningen.
 - Bristerna i studiemedelssystemet.
 - Svårigheterna att rekrytera och behålla goda lärarkrafter.
 - Utrustningskrisen.
 - Den omfattande byråkratin inom högskolan och den därmed sammanhängande bristen på lokal autonomi.

1.3 Två balansfrågor

Sverige har aldrig satsat så mycket på forskning och utveckling som nu. Under en följd av år har både staten och företagen ökat sina satsningar i reala termer. Detta är mycket positivt.

I ett längre perspektiv finns emellertid två balansproblem, som vi tidigare uppmärksammat.

Det första gäller balansen forskning-grundutbildning. Även om man inte kan säga att forskningssatsningarna "gått ut över" grundutbildningen är det ett faktum att de största problemen i dag finns inom grundutbildningen. De resursförstärkningar vi föreslår ligger därför i första hand på grundutbildningen.

Det är på några års sikt nödvändigt att upprätthålla en viss balans mellan forskningssatsningarna och det som satsas på grundutbildningen. Kvaliteten i forskningen blir obönhörligen lidande om kvaliteten i grundutbildningen sjunker.

Det andra balansproblemet finns inom det område som ibland med en sammanfattande benämning kallas "forskning". I vissa sammanhang använder man det längre uttrycket "forskning och utveckling", som anger att en del av insatserna inte handlar om forskning i mera inskränkt och traditionell mening. Det handlar naturligtvis om en skala där gränsen mellan det ena och det andra är flytande och där den ena ytterligheten utgörs av det som kallas grundforskning och den andra av produktutveckling mycket nära marknaden.

Även i detta avseende är det viktigt med balans. Att utnyttja gårdagens framgångar inom grundforskningen genom alltmera förfinad produktutveckling utan att måna om nya framsteg inom grundforskningen är att såga av den gren man sitter på.

Det finns tydliga tecken som tyder på att det under de mycket fina svenska FoU-siffrorna döljer sig en forskjutning från grundforskning mot produktutveckling. Vi vill kraftigt varna för en fortsatt sådan utveckling. Utan att fördjupa sig i denna frågeställning här vill vi bara dra slutsatsen att detta balansproblem understryker två krav som folkpartiet tidigare framfört, nämligen dels en plan för att överföra vissa forskningsmedel från den s. k. sektorsforskningen till den reguljära, universitetsbaserade forskningen, dels en översyn av konsekvenserna av den kraftigt ökade uppdragsverksamheten inom högskolan.

1.4 Liberala framgångar och bakslag 1987

1987 innebar alltså inte det genombrott för en ny högskolepolitik som vi uttryckte förhoppningar om i vår partimotion för ett år sedan. Utbildningsdepartementet präglas av en påfallande senfärdighet på detta område. Studiestödsreformen är försenad, tillträdesreformen är försenad, decentraliseringsarbetets fortsättning är försenad.

På en punkt innebar 1987 emellertid ett intressant genombrott. Det var riksdagsbeslutet att avskaffa regionstyrelserna. Det kravet har i många år varit en viktig del av folkpartiets politik för att minska byråkratin inom högskolan och öka högskolornas autonomi.

Utbildningsutskottets behandling av budgetförslaget innebar också ett välbehövligt kvalitetstillskott. Genom motionskrav från bl. a. folkpartiet tvingades regeringspartiet till en uppgörelse, som formellt slöts med vpk, men som i praktiken innebar att ett antal krav från icke-socialistiskt håll tillgodosågs, t. ex. en större satsning på forskarstudiefinansiering.

1987 innebar också att ett forskningspolitiskt program för de närmaste tre åren kunde antas i bred politisk enighet. Programmet är ambitiöst, men det är viktigt att vi inte slår oss till ro med det. Forskningsfrågorna kräver oavslätlig uppmärksamhet på den politiska nivån. Ett exempel är den skrivelse som Naturvetenskapliga forskningsrådet nyligen sänt till regeringen angående

ytterligare resurser till supraleadarforskningen. Vi förutsätter att den ges en välvillig behandling.

Mot. 1987/88
Ub565

Vi tror att den förändring av högskolestyrelsernas sammansättning som beslöts 1987 är olycklig. Vi avstår emellertid från yrkanden på den punkten i detta sammanhang och förlitar oss dels på att regeringen skall förvalta uppdraget att utse majoriteten i högskolestyrelserna med omdöme, dels på den av riksdagen beställda utvärderingen av det nya systemet. Från våra principiella utgångspunkter är det naturligare att högskolestyrelsernas majoritet består av verksamhetsföreträdare och externa representanter som högskolan själv utsett. Men det finns nu skäl att avvakta hur det av s och vpk genomdrivna systemet kommer att fungera.

2 Kvalitetsprogram för högskolan (anslagsfrågor)

2.1 Sammanställning av anslagsyrkanden

Mot den bakgrund vi inledningsvis beskrivit övergår vi nu till att behandla vissa nödvändiga anslagsförstärkningar inom högskolan.

Vi yrkar i denna motion en anslagsförstärkning med 50 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit. Dessa skall fördelas enligt följande:

Kvalitetsförstärkning av grundutbildningen inom sektorn för tekniska yrken: 4 milj. kr.

Kvalitetsförstärkning av grundutbildningen inom sektorn för administrativa, ekonomiska och sociala yrken: 6 milj. kr.

Särskilda resurser för fortbildning av lärare inom den tekniska utbildningen på mellannivå: 2 milj. kr.

Särskilda insatser för pedagogiskt utvecklingsarbete inom högskolan: 4 milj. kr.

Riktad kvalitetsförstärkning till läkarlinjen i Umeå: 1 milj. kr.

Åtgärder för att underlätta internationell forskningssamverkan samt internationalisering av grundutbildningen: 5 milj. kr.

Sveriges anslutning till ERASMUS: 4 milj. kr.

Förstärkning av de vetenskapliga biblioteken: 6 milj. kr.

Ökat anslag till verksamheten vid fora för kvinnliga forskare: 1 milj. kr.

Inköp av utrustning: 10 milj. kr.

Ytterligare resurser för s. k. marknadslönetillägg: 7 milj. kr.

2.2 Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken

Folkpartiet har under en följd av år påtalat de otillräckliga resurserna på AES-sektorn och de brister i kvaliteten som har uppstått genom detta. Denna situation kommer på sikt att förbättras genom att riksdagen har beslutat att minska intagningen till ekonom- och juristutbildningarna. Vi bedömer emellertid läget så bekymmersamt att det därutöver behövs ett omedelbart resurstillskott. Detta bör fördelas så att 2 milj. kr. anslås till förstärkning av basresurserna på ekonomlinjen i Uppsala, Stockholm och Göteborg, 2 milj. kr. till ekonomlinjens fördjupningsdel, 1 milj. kr. till

juristlinjen i Uppsala, Stockholm och Lund samt 1 milj. kr. till psykologlinjen. Förstärkningen på den sistnämnda linjen är motiverad av att behovet av individuell handledning inom vissa moment är större på denna linje än på andra linjer inom AES-sektorn.

Mot. 1987/88
Ub565

2.3 Utbildning för tekniska yrken

De ytterligare resurser som har tillförts civilingenjörsutbildningarna under senare år är inte tillräckliga. Alltjämt vittnar företrädare för de tekniska högskolorna om stora brister i grundutbildningen. Det är fortfarande vanligt att laborationer och dataövningar måste genomföras nattetid av hänsyn till att utrustningen är så begränsad att den måste utnyttjas dygnet runt. Det är också vanligt att studerande på de första årskurserna undervisas av studerande på de senare årskurserna.

Sverige har inte råd att behålla en dålig teknikerutbildning år efter år. Med hänsyn till att de blivande ingenjörerna ofta skall vara verksamma i framtida svensk spjutspetsteknologi kan de försummelser som nu framträder vid de tekniska högskolorna visa sig ödesdigra i framtiden.

Folkpartiet föreslår därför att en kvalitetsförstärkning sker i fråga om anslagen till de tekniska utbildningarna. UHÄ har i sina anslagsframställningar yrkat att 2 milj. kr. skall tillföras civilingenjörsutbildningarna. Regeringen har avstått från att göra denna angelägna förstärkning. Mot bakgrund av de problem som dessa utbildningar i dag har, och som vi kortfattat har beskrivit, anser vi inte heller att UHÄ:s förslag till påslag är tillräckligt. Vi yrkar därför att anslaget till civilingenjörsutbildningarna skall förstärkas med 4 milj. kr.

2.3.1 Mellaningenjörsutbildning

I budgetpropositionen föreslår regeringen inrättande av en mellaningenjörsutbildning på 29 orter. Vi ställer oss positiva till detta förslag.

Det är av största vikt, att den nya mellaningenjörsutbildningen blir av hög kvalitet. Självklart måste vid införande av en sådan reform som denna, vissa övergångsbestämmelser gälla. Det kan vara rimligt, att det sker en samordning mellan den utbildning om 40 poäng som bygger på fyraårigt tekniskt gymnasium och den utbildning som bygger på tre år i det tekniska gymnasiet. Samtidigt har det under många år varit vanligt att elever går från årkurs 4 i tekniskt gymnasium till teknisk högskola utan att eleven får tillgodoräkna sig årskurs 4 inom högskolan. I propositionen sägs att "de elever som nu befinner sig i fjärde årskursen kommer att få hela sin utbildning tillgodoräknad i högskolan". Vi anser det angeläget att denna tillgodoräkning sker först efter individuell prövning utförd av högskolans lärare på samma sätt som tidigare elever i universitetscirklar kunde erhålla akademiska betyg efter individuell tentamen.

För att ge lärarna vid de små och medelstora högskolorna bättre möjlighet att höja sin kompetens i riktning mot doktorsexamen vill vi tillföra ytterligare 2 milj.kr. för kompetenshöjande åtgärder.

Det kan naturligtvis diskuteras om det är möjligt att få tillräcklig kvalitet på en utbildning som bedrivs på en ort med endast 30 studieplatser. Skulle antalet sökande inte visa sig tillräckligt för att fylla ens dessa platser måste man överväga att lägga ner utbildningen på den orten. Ett alternativ kan också vara att endast ha intag vartannat år.

Satsningen på teknisk högskoleutbildning på nya orter sker samtidigt som krav införs på naturvetenskaplig gymnasieutbildning för många lärarutbildningar. Eftersom antalet gymnasieelever av rent demografiska skäl minskar är risken uppenbar, att eleverna inte räcker till. UHÅ bör få i uppdrag, att mycket noggrant följa elevtillströmningen och den nya utbildningens kvalitet.

2.4 Utbildning för vårdyrken

Trots att det sedan ett antal år råder arbetslöshet bland nyutexaminerade tandläkare avstår regeringen från att föreslå att dimensioneringen till tandläkarlinjen skall minska. Vi vidhåller vårt yrkande från tidigare år att dimensioneringen bör minska med motsvarande 20 platser. Neddragningen bör ske vid Karolinska Institutet. Den besparing som härigenom uppkommer bör utnyttjas för att förstärka kvaliteten inom sektorn för vårdutbildningar.

2.5 Utrustning

Under flera år har det talats om en utrustningskris inom högskolan. Företrädare för högskolan har år efter år hävdat att ytterligare medel för att tillgodose utrustningsbehoven borde vara en av de mest prioriterade åtgärderna i högskolan. Bristen på utrustning är av två slag; dels behövs ny utrustning både inom ämnen, som sedan länge varit utrustningstunga och inom ämnen såsom ekonomi och humaniora, som tidigare inte krävt särskilt mycket utrustning, dels behöver gammal utrustning ersättas. I bägge fallen är behoven mycket stora.

I samband med att riksdagen under förra riksmötet lade fast riktlinjerna för den framtida forskningspolitiken skedde på riksdagens initiativ en rejäl höjning av anslaget till utrustning och forskning.

Av stor betydelse har självfallet också varit den överenskommelse som affärsbankerna har gjort med staten att under en treårsperiod avsätta totalt 600 milj. kr. till högskolorna och då i första hand till utrustning.

Det finns dock redan, efter att den första fördelningen av bankmedel nu har ägt rum anledning ställa sig tveksam till vissa tendenser som har visat sig. Eftersom det är varje bank som själv bestämmer hur medlen skall fördelas har prioriteringar skett som skiljer sig från vad riksdagen gör vid fördelningen av medel. Så har t. ex. en betydande andel av bankmedlen gått till ekonomisk forskning och i förhållandvis begränsad utsträckning använts för att avhjälpa bristerna inom teknik, medicin och humaniora. Vidare har bankerna i många fall inte alls satsat på utrustning utan i stället inrättat extra professur vilket inte löser utrustningskrisen utan tvärtom riskerar att förvärva den eftersom varje ny tjänst kräver utrustning och leder till olika kringkostnader. I de fall medlen har avsatts för utrustning har detta dessutom

i allmänhet gällt utrustning för forskning och i ringa utsträckning för grundutbildning trots att det ofta är där som de stora behoven finns.

Härtill kommer, att med hjälp av andra externa finansiärer ett antal extra professurer har inrättats vid de små och medelstora högskolorna där sådana tjänster enligt riksdagsbeslut inte bör förekomma. Konsekvenserna av att på detta sätt tillsätta extra professurer vid olika högskolor är svåröverskådliga. Vem skall ta ansvar för dessa tjänster efter tre år när avtalet mellan bankerna och staten upphör? Hur skapar man en god forskarmiljö kring en extraprofessur som inte har någon knytning till existerande forskarmiljöer?

Det är enligt vår uppfattning angeläget att regeringen skaffar sig en heltäckande bild av hur bankmiljonerna och andra liknande tillskott har använts för att dels få kunskap om vilka delar av högskolan som inte fått del av medlen och där det därför kan komma att behövas kompletterande insatser med offentliga medel samt dels skaffar sig en handlingsberedskap för hur de olika långsiktiga åtaganden som nu har gjorts skall behandlas efter treårsperiodens utgång.

Även om bankmiljonerna på många sätt har inneburit en värdefull förstärkning finns det alltså fortfarande många brister vad gäller högskolans utrustning. Även för kommande år måste anslaget därför höjas utöver vad regeringen har föreslagit. Vi yrkar att ytterligare 10 milj. kr. avsätts för inredning och utrustning.

2.6 Läkarutbildning i Umeå

Erfarenheterna visar att nyutexaminerade läkare har en stor benägenhet att stanna i den region där de fullgjort sin grundutbildning. Ett sätt att minska problemet med läkarbristen i delar av Norrland är därför att öka intaget till läkarlinjen i Umeå. Vi föreslår att så sker genom att 20 utbildningsplatser flyttas från Stockholm.

Samtidigt finns det emellertid rapporter om allvarliga problem vad gäller den nuvarande utbildningen på läkarlinjen i Umeå. Så har t. ex. mellan 20 och 30 % av de studerande som under de senaste åren har antagits till linjen i Umeå efter något eller några år bytt till annan studieort. Från studerandehåll hävdas dessutom att vissa av kurserna misslyckas med att uppfylla utbildningsmålen.

Alldeles oavsett den framtida dimensioneringen måste resoluta åtgärder vidtas för att höja utbildningens kvalitet och för att minska avhoppet på läkarlinjen i Umeå. Vi förutsätter att sådana åtgärder kan komma att kräva ökade resurser. Vi yrkar därför att 1 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit avsätts för kvalitetshöjande åtgärder på linjen.

2.7 De vetenskapliga biblioteken

Vid flera tillfällen har vi tagit upp de vetenskapliga bibliotekens situation. De spelar en central roll i nästan all forskning, liksom i grundutbildningen. Biblioteken har fått vidkännas kraftiga besparingar, som hotar deras möjlighet att fylla sin uppgift. Kostnadsutvecklingen för inköp av litteratur och tidskrifter har under en följd av år överstigit anslagsökningarna, vilket

lett till att biblioteken inte längre kan anskaffa all den utländska vetenskapliga litteratur som efterfrågas. Konsekvenserna av de urgröpta anslagen blir särskilt förödande för de humanistiska och samhällsvetenskapliga samhällsområdena, eftersom den vetenskapliga litteraturen och de vetenskapliga tidskrifterna här alltjämt är det dominerande forskningsinstrumentet, jämförbart med en teknisk utrustning som är en förutsättning för forskning på de tekniska och naturvetenskapliga områdena. Resurserna till de vetenskapliga biblioteken måste därför öka. Vi föreslår att ytterligare 6 milj. kr. anslås till dessa bibliotek.

2.8 Internationalisering

2.8.1 Forskarkontakter m. m.

Bara tre länder i världen satsar en större andel av sin BNP på forskning än Sverige. Vår litenhet innebär självfallet ändå att Sveriges resurser för forskning och de resultat dessa frambringar endast utgör en liten bråkdel i jämförelse med de samlade forskningsresurserna och forskningsresultaten i andra länder. Samtidigt är det nödvändigt för vårt lands utveckling att vi kan hämta in och tillgodogöra oss de nya kunskaper som forskningen utomlands leder fram till. Detta kräver att vi själva bedriver forskning inom ett brett spektrum av områden och att vi har god tillgång på forskningskompetent personal både inom högskolan och industrin. Endast om vi själva har tillräckliga kunskaper kan vi tillgodogöra oss de resultat som forskare i andra länder frambringar.

Detta är emellertid inte en tillräcklig förutsättning för kunskapssamverkan med andra länder. Vi måste också på några områden nå och bibehålla en sådan nivå att forskningen ligger i första ledet ur en internationell synvinkel och ger möjlighet till internationell forskningssamverkan.

Sverige bör vidga sin medverkan i internationell forskningssamverkan. Detta är nödvändigt för att Sverige skall kunna behålla sin ställning bl. a. inom sådana delar av grundforskningen där en fortsatt utveckling kräver så dyrbar utrustning att ytterst få länder ensamma förmår bekosta den. Forskningssamverkan är också nödvändig för att Sverige skall kunna medverka med sina kunskaper och resurser vid lösning av problem av global karaktär eller för att medverka i utvecklingen av tredje världen. Det kan gälla områden som AIDS, energiförsörjning, växtförädling och tillvaratagande av naturresurser.

Forskningssamverkan måste också bestå i ett utbyte av forskarstuderande och forskare mellan svenska och utländska universitet. Få upplevelser torde vara så berikande för svenska forskare som att under en kortare eller längre period få arbeta aktivt i ett utländskt forskarlag.

Det finns åtskilliga vittnesmål om att resurserna i dag är för små för att det skall vara praktiskt möjligt för svenska forskare att delta i det internationella informationsutbytet. Detta är självfallet pinsamt i umgänget forskare emellan men också farligt för svensk forsknings möjligheter att följa den internationella forskningsutvecklingen.

Svenska universitet, högskolor och forskningsinstitutioner måste ha

resurser för att bjuda in internationella forskare till gästföreläsningar m. m. Det måste också finnas resurser att översätta kvalificerade svenska forskningsresultat till utländska språk liksom det självfallet måste vara möjligt för svenska forskningsbibliotek att prenumerera på utländska forskningstidskrifter.

I vår samvaro med andra länder, andra människor och andra kulturer måste vi använda andra språk än svenska. Satsningen på språkundervisning är därför en nödvändighet om vi skall kunna behålla vår konkurrenskraft och kunna kommunicera med vår omvärld. Det är nödvändigt att våra studenter såväl på grundnivå som i forskarutbildning lär sig läsa facklitteratur på främmande språk. Det är djupt otillfredsställande att under senare år alltför grundkurser först strukit litteratur på engelska sedan sökt dispens från behörighet i engelska. Generellt bör kraven på kunskaper i främmande språk skärpas, inte mildras.

Våra tekniker och naturvetare publicerar oftast sina vetenskapliga rön i engelskspråkiga tidskrifter och ofta äger diskussionen på forskarseminarierna rum på engelska. Så borde även vara fallet då det gäller fördjupningskurserna och t. ex. examensarbeten på civilingenjörslinjerna. Vi föreslår försöksvis att det avslutande året på någon av civilingenjörslinjerna, t. ex. industriell organisation, blir engelskspråkigt såväl då det gäller undervisning som examination.

Ett led i internationaliseringsarbetet bör vidare vara att förbättra möjligheterna att bedriva högre studier utomlands. I dag är möjligheterna att erhålla studiemedel från Sverige för studier vid icke-nordiskt lärosäte små. Det är främst när det gäller s. k. bristutbildning dvs. sådan utbildning som inte ges i Sverige eller som inte har tillräckligt antal platser i förhållande till uppskattat arbetsmarknadsbehov som studiemedel för studier i utomnordiska länder kan erhållas. Studiemedelsutredningen har i sitt betänkande Studiemedel föreslagit att möjligheterna att uppbära studiemedel för studier utomlands skall öka. Det är utomordentligt viktigt att regeringen tillgodoser detta förslag i den kommande propositionen.

För att blåsa nytt liv i internationaliseringsarbetet behövs det resurser utöver vad regeringen är beredd att satsa. Fem milj. kr. bör redan nu avsättas för att finansiera utbildningsprojekt med internationalisering av grundutbildningen samt underlätta för svenska forskare att delta i internationella forskningssymposier och för svenska universitet såsom värdar för utländska forskare.

Personer med utländsk examen, utlänningar eller svenskar, måste få denna bedömd på ett tillfredsställande sätt i Sverige. Sedan några år har det inom UHÄ byggts upp en betydande kompetens för att göra sådana bedömningar och det sker också ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte i dessa frågor mellan Sverige och andra västeuropeiska länder. Utgångspunkten skall vara att utländsk examen skall ses som en merit. Krav på att denna på alla punkter skall överensstämma med motsvarande svenska examina bör inte ställas.

Det har under senare år funnits en tendens att dra ner på den utländska litteraturen i grundutbildningen. Det är mycket olyckligt. Vetenskapen är och måste vara internationell till sin existens. Tendensen mot allt fler dispenser från kravet på engelskspråkig litteratur bör brytas.

2.8.2 EG:s forsknings- och utbildningsprogram

Den Europeiska Gemenskapen har under de senaste åren fattat beslut om synnerligen stora satsningar på forskning och utveckling. I september 1987 beslutade kommissionen om ett 5-årigt ramprogram för FoU inom en EG-budget om 47 miljarder kronor, vartill kommer lika stora ekonomiska satsningar från de företag och institutioner som deltar i projektarbetet. Det är mycket angeläget, att Sverige på olika sätt får möjlighet att delta i olika FoU-program inom EG:s ram, men eftersom Sverige inte är medlem i EG, blir finansieringen en annan än för EG-länder. Företag inom EG, som deltar i EG:s forskningsprogram får normalt 50 % av projektkostnaderna betalda av EG:s FoU-budget. Forskningsinstitutioner kan få kostnaderna fullt betalda. Företag och forskningsinstitutioner i Sverige måste dock betala 100 % av sina kostnader.

Det är anmärkningsvärt, att industriministern, som är ansvarig t. ex. för Sveriges deltagande i EUREKA-programmen i proposition 1987/88:66 inte föreslår, att den svenska staten skall stå för 50 % av kostnaderna för de svenska företag, som deltar i EUREKA-projektet. Enligt folkpartiet är det en självklarhet, att Sverige i så stor utsträckning som möjligt skall delta i de europeiska forskningsprogrammen, och att svenska företag och institutioner skall kunna göra det på samma ekonomiska villkor som övriga europeiska företag och institutioner.

Inom utbildningsområdet har EG fattat beslut om ett mycket stort program, kallat ERASMUS – The European Community Action Schema for the Mobility of University Students. Enbart under åren 1987–89 kommer EG att satsa drygt 600 miljoner svenska kronor på detta utbytesprogram, som innebär, att studenter från EG-länder med hjälp av stipendier har möjlighet att studera ett år vid ett utländskt universitet och tillgodoräkna sig dessa studier i sitt hemland. Målet är att på sikt harmonisera de olika ländernas universitetsutbildningar och att minst var tionde student på detta sätt skall kunna avlägga en examen genom studier i två länder. Vissa svenska universitet och högskolor har idag avtal med andra europeiska universitet och högskolor om möjligheter att förlägga ett års studier i ett främmande land. Med det nya ERASMUS-programmet kan dessa avtal vara i fara, men framför allt kommer studenter från EG-länder med hjälp av stipendier att på andra ekonomiska villkor än de svenska studenterna kunna finansiera sina studier. Avgifterna vid EG-universiteten kommer också att i vissa fall differentieras för EG-studenter resp., icke EG-studenter. På sikt innebär detta, att endast ett fåtal svenska studenter, om ens några, kommer att anse sig ha råd med studier vid västeuropeiska universitet.

Sveriges deltagande i ERASMUS kan komma att kräva att vissa resurser avsätts för avgifter och skilda kostnader. Det har uppgivits att dessa kostnader i ett inledande skede kan komma att belöpa sig till ca 4 milj. kr.

Regeringen har inom ramen för EFTA-samarbetet sökt nå fram till en gemensam linje med övriga EFTA-länder vad avser ERASMUS- och COMETT-programmen. (Det senare uttytt: Community programme on cooperation between universities and enterprises regarding training in the field of technology). Detta trots att sådana frågor knappast faller inom

EFTA:s ram. Trots långdragna förhandlingar har hittills inte någon enighet uppnåtts inom EFTA. Inom EG finns främst ifrån västtysk och fransk sida ett stort intresse för samarbete med länder även utanför EG på detta område.

Den svenska regeringens bristande intresse för att genast sluta ett hängavtal med EG, samt inrätta särskilda stipendier för svenska studenter, som vill studera inom EG och möjliggöra för en svensk student att uppbära studiemedel utomlands kommer att försvåra för de svenska studenterna att få en internationellt gångbar examen. Dessutom innebär den nuvarande situationen, att svenska studenter drivs mot studier i USA, snarare än i Europa.

EG har också inrättat ett särskilt praktikantutbyte, där studenter under 6 månader får möjlighet att praktisera på ett europeiskt företag. En stor del av de svenska teknologer, som praktiserat utomlands har gjort det i Tyskland, England och Frankrike; samtliga länder medlemmar i EG. Eftersom EG genom stipendier kommer att stå för en del av praktikanternas kostnader i företag, kommer svenska teknologer, som inte kan få sådana stipendier, att bli mycket dyrare för de europeiska företagen. Risken är överhängande att svenska ungdomar kommer att få mycket svårt att få internationell praktik i Västeuropa. Sverige har möjlighet att ansluta sig till COMETT tidigast 1989. Åtgärder bör vidtas för att så också sker.

Under Nordiska Rådets session i Oslo i mars kommer NORDPLUS – ett nordiskt program för att utbyta studenter och lärare – att behandlas. Programmet gäller i ett första skede 600 stipendier för studier i annat nordiskt land. Det är angeläget att regeringen gör större ansträngningar för att förverkliga den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. En förutsättning för detta är att universitetsutbildningarna i de nordiska länderna i högre grad än idag har en liknande utformning och att examina blir reellt likvärdiga.

2.9 Pedagogiskt utvecklingsarbete

Det utmärkande för universitetslärare är att de alla måste både forska och undervisa för att kunna ge en undervisning på vetenskaplig grund. Alla lärare i högskolan måste därför få tid till egen forskning, vilket LÄTU-reformen betonar. Alla lärare måste också få möjlighet att utveckla sin pedagogiska skicklighet.

I dag saknar de allra flesta universitetslärare pedagogisk utbildning. Flera universitet har startat pedagogiskt utvecklingsarbete för doktorander, som skall börja undervisa på högskolan. Däremot saknas regelbunden pedagogisk handledning av doktorander enligt den modell som t. ex. finns inom Lärarhögskolan för såväl klasslärare som ämneslärare, vilket innebär, att en pedagogikstuderande får kritik och beröm av en metodiklektor som lyssnar på ett antal lektioner. Pedagogiken i högskoleutbildningen måste få ett större utrymme både genom pedagogiskt utvecklingsarbete och genom att goda pedagoger i högskolan uppmärksammas. För att det pedagogiska arbetet inom högskolan skall kunna utvecklas och öka anser vi att det krävs särskilda resurser. Vi yrkar därför att 4 milj. kr. avsätts för detta ändamål.

2.10 Åtgärder för att behålla kvalificerade lärare

Under de senaste åren har många kvalificerade forskare lämnat universiteten för att övergå till verksamhet inom det privata näringslivet. Detta har flera orsaker. Forskningen inom delar av näringslivet har antagit alltmer universitetsliknande former med ett större inslag av grundforskning och därmed öppen publicering av resultat. Näringslivet har ställt större materiella resurser till sina forskares förfogande, varför forskningsarbetet i näringslivet många gånger mer lockat en universitetsforskare mer än universitetsforskningen, vilket är mycket allvarligt. I detta sammanhang spelar naturligtvis lönerna inte en oväsentlig roll.

Införandet av marknadslönetillägg inom högskolan har hjälpt upp situationen och minskat lärarflykten från högskolan. Men en undersökning, utförd av Civilingenjörförbundet, visar, att en mycket stor del av de tekniska högskolornas lärare hellre skulle arbeta inom det privata näringslivet. Det finns därför fortsatt risk för att kvalificerade forskare lämnar universitetet och forskningshögskolorna. För att behålla de mest kvalificerade universitetslärarna är det nödvändigt med ytterligare medel till marknadslönetillägg. Vi anslår 7 milj. kr. till detta ändamål.

2.11 Åtgärder för ökad jämställdhet

Regeringen har gång på gång uppmärksammat, att jämställdhetsarbetet går långsamt inom inte minst högskolan, som visar upp den traditionella bilden med kvinnor inom utbildningar för vård, utbildning och socialt arbete, medan männen dominerar inom civilingenjörutbildningen. Högskolan som helhet har en majoritet av kvinnliga elever, mest beroende på att lärarutbildningarna integrerats i högskolan. Men kvinnorna dominerar endast på grundutbildningsnivå; ju högre upp man kommer i hierarkin desto större är andelen män.

Regering och riksdag kan i många fall endast ange en färdriktning i jämställdhetsarbetet. En viktig strävan i allt jämställdhetsarbete är att öka antalet kvinnor i beslutande ställning. Till halvårsskiftet 1988 skall regeringen utse ett stort antal allmänföreträdare i samtliga högskolestyrelser. Dessa allmänföreträdare kommer att inneha majoriteten i högskolestyrelsen. Regeringen bör enligt vår uppfattning ha en ambition att få sådan sammansättning av styrelserna att ingetdera könet har mindre än 40 % av platserna. Detta är särskilt viktigt för de tekniska högskolorna.

Sedan slutet av 1970-talet har det personliga kontaktnätet mellan kvinnliga forskare i Sverige formaliserats genom Fora för kvinnliga forskare. Genom dessa fora organiseras seminarier och konferenser i kvinnoforskning, ofta med tvärvetenskaplig upplägning. Dessa fora, som fungerar både som nätverk mellan forskarna och som institutioner för kunskapsutveckling, behöver aktivt stöd. Vi föreslår att anslaget till fora för kvinnliga forskare ökar med en miljon kr.

3 Några andra kvalitetsfrågor

Mot. 1987/88

Ub565

Vi övergår nu till att behandla några frågor av stor betydelse för högskolans kvalitet, där vi inte har krav på några anslagshöjningar. Däremot yrkas på en besparing på byråkratin och en anslagsteknisk förändring ifråga om studiemedel.

3.1 Självständigare högskolor och mindre byråkrati

Högskolan är till stora delar detaljstyrd genom riksdagsbeslut. Antalet studerandeplatser bestäms i huvudsak på central nivå, vilket kraftigt begränsar möjligheterna till lokal anpassning. Det faktum att det inte alltid är självklart att medel får överföras från ett budgetår till ett annat skapar osäkerhet i planeringen. Uppdelning av anslag på grundutbildning och forskning, särskilda medel för lokaler och utrustning, specialdestinerade medel för utvecklingsarbete innebär svårigheter för enskilda högskolor att ta det lokala ansvaret för att de totala resurserna utnyttjas optimalt.

I huvudsak verkar alla berörda vara överens om att högskolan behöver större autonomi och självständighet. En utveckling i den riktningen har också inletts. Från 1990 kommer ett system med treåriga planerings- och budgetperioder att träda i kraft. Ett sådant system kommer att ge högskolorna större möjligheter till flexibilitet.

Ett mycket viktigt steg på vägen mot ökad autonomi har tagits genom att riksdagen nyligen har beslutat att avskaffa regionstyrelserna fr. o. m. den 1 juli 1988. Därmed kommer också medlen för lokala och individuella linjer och fristående kurser fr. o. m. budgetåret 1988/89 att fördelas direkt till resp. högskoleenhet inom ramen för anslagen för grundläggande högskoleutbildning. Därmed kommer äntligen högskolorna själva att kunna disponera dessa medel och man slipper omvägen över regionstyrelserna.

De här beskrivna åtgärderna är viktiga steg på vägen mot en ökad målstyrning inom högskolan. Men mycket återstår att göra innan högskolan har nått den autonomi som vi anser angelägen. I skilda uttalanden från utbildningsministern tycks han dela denna uppfattning. Det är därför anmärkningsvärt att regeringen förhåller åtgärder som skulle innebära att en sådan process kan starta. Gång på gång har utbildningsministern ställt i utsikt att han tänker återkomma till regeringen med förslag om förändring av högskolans anslagssystem.

Förhoppningarna från de inom högskolan verksamma har därför varit höga att regeringen i budgetpropositionen nu skulle presentera förslag till ett fortsatt decentraliseringsarbete som skulle innebära att autonomi för högskolan stärktes. I propositionen om regionstyrelsernas avskaffande ställdes också i utsikt att sådana förslag nu skulle komma. Mot bakgrund av detta anser vi att det är anmärkningsvärt att regeringen nu inte lägger fram förslag som innebär större autonomi för högskolan utan avser att vänta med detta till slutet av mars. Värdefull tid kommer därmed att gå förlorad.

Regeringens senfärdighet är desto mer förvånande mot bakgrund av riksdagens entydiga uttalande i samband med behandlingen av propositionen om regionstyrelsernas avskaffande: "Regeringen bör därför i 1988 års

budgetproposition komma med ett förslag till ett nytt anslagssystem med denna inriktning".

Enligt vår uppfattning bör en nyordning innebära bl. a. att högskolan själv beviljades rätt att ompröva och tillsätta professorer. Vidare bör högskolan tilldelas en total resursram och den lokala högskolestyrelsen åläggas att göra fördelningen mellan grundutbildning och forskning, mellan tjänster, lokaler, inredning och utrustning.

På sikt kan vi också tänka oss att pröva ett system där anslagen snarare fördelas i förhållande till uppnådda resultat än i proportion till antalet nybörjarplatser. Den styrning från riksdagen som behövs i ett sådant system kan inskränka sig till att ange hur många studerande som minst skall utbildas inom respektive ämne samt ange i vilka speciella ämnen som högskolan skall ge undervisning.

Vi menar också att det nu är dags att bryta upp linjesystemet på ett radikalt sätt. En rad linjer med mera ospecificerad yrkesinriktning som kulturvetarlinjen och samhällsvetarlinjen har dragits med betydande svårigheter att upprätthålla kvaliteten. I dessa och flera andra fall är det bättre att låta studenterna själva kombinera ihop en utbildning som de tror på. I de fallen bör självfallet linjenämnderna avskaffas och resurserna föras direkt till institutionerna. Sannolikt kan detta komma att stärka en del institutioner som på senare år fått mycket få studerande därför att deras kursutbud inte av linjenämnderna ansetts passa för arbetsmarknadens krav. Ett avskaffande av vissa linjenämnder skulle också minska byråkratin inom högskolan. Vi föreslår att regeringen får i uppdrag att snarast återkomma till riksdagen med förslag till omläggning av högskolans anslagssystem med den inriktning vi angivit.

Att regionstyrelserna nu avskaffas kommer att medverka till att byråkratin inom högskolan totalt sett minskar. Det är viktigt att fortsätta på denna väg. Det återstår mycket att göra i syfte att effektivisera högskolans organisation. De bästa förutsättningarna för detta skapas när högskolan har fått den autonomi som vi har beskrivit tidigare. Men redan dessförinnan är det vår övertygelse att mycket i detta avseende kan göras på lokal nivå genom att t. ex. sammanföra skilda organ. Takten i sådan lokal avbyråkratisering kan bestämmas av de berörda själva på resp. högskola.

Även på central nivå finns det enligt vår uppfattning anledning att påbörja ett mer systematiskt arbete för att minska högskoleadministrationen. Vi avser då i första hand UHÄ. Även för sådana rationaliseringsåtgärder skapas det förutsättningar i ett system där högskolorna själva ges det avgörande inflytandet över sin planering. Redan det att högskolan skall övergå till ett system med treåriga planeringsperioder bör ses ett första steg mot att låta UHÄ få renodlas mot vad vi anser skall vara verkets framtida huvuduppgift; att ansvar för utvärdering och uppföljning av utbildning och forskning. Endast i samband med förberedelsearbetet inför de treåriga planeringsperioderna bör UHÄ engagera sig i detta arbetet. Som vi återkommer till i det följande har UHÄ också ett stort ansvar för att ha det nationella ansvaret för internationaliseringsarbetet.

Ytterligare en möjlighet att göra nedskärningar i den centrala högskoleadministrationen finns genom att överföra en del av UHÄ:s uppgifter vad gäller

den centrala antagningen till de enskilda högskolorna.

Denna fråga kommer att bli aktuell när den länge aviserade propositionen om tillträdesreglerna till högskolan läggs. Det kommer i det sammanhanget också finnas anledning att ta ställning till hur antagningsarbetet skall fördelas mellan UHÄ och de lokala högskolorna. Enligt vår uppfattning bör inom ramen för en mer omfattande autonomi högskolorna ges ett betydligt större ansvar för antagningsarbetet. Detta skulle leda till att den centrala antagningsenheten på UHÄ väsentligt skulle kunna minska och att kontakten mellan den ansvariga högskolan och de sökande skulle underlättas.

I takt med att UHÄ:s nuvarande ansvar för utbildningsplanering, dimensionering och antagning förs över till de enskilda högskolorna skapas förutsättningar för att minska administrationen på central nivå. Det finns enligt vår uppfattning anledning att nu precisera i vilken takt denna minskning skall genomföras. Ett rimligt mål är att anslaget till UHÄ som idag är upptaget till 102,5 milj. kr. inom en treårsperiod skall ha minskat med 25 %. Ett första steg bör redan nästa budgetår tas genom att anslaget minskas med 10 milj. kr. i förhållande till vad regeringen har föreslagit.

3.2 De små och medelstora högskolorna

Det är uppenbart, att regionala högskolor har en stor roll att spela för att utveckla både människor och näringsliv utanför de sju universitetsorterna. Samtidigt är det också klart, att en högskola inte får vara alltför liten om den skall kunna uppnå hög kvalitet. Kännetecknande för all högskoleutbildning är att den står på vetenskaplig grund; att lärarna i en högskola dels har egen forskarbakgrund och håller kontakt med forskningen. Detta måste gälla också de små och medelstora högskolorna.

En av hörnstenarna i 1977 års högskolereform var decentraliseringen av den högre utbildningen. På en rad orter där det tidigare bara förekommit lärar- och vårdutbildningar etablerades självständiga högskolor. Det utbildningsutbud som från början erbjöds på de nya högskolorna var ofta likartat med vad som tidigare fanns på universiteten eller de tidigare filialerna. I ett avseende begränsades de decentraliseringsambitioner som låg bakom spridningen av den högre utbildningen. Endast vid universiteten skulle en fast forskningsorganisation få finnas. Frågan om vad som skall ses som en sådan forskningsorganisation är inte längre så lättbesvarad: lärartjänstereformen har inneburit att den tidigare strikta uppdelningen mellan forsknings- och undervisningstjänster försvunnit. Även lärare vid mindre och medelstora högskolor har idag forskningsanslag i sina tjänster. Klart är dock att mycket stora satsningar på fysiska resurser som laboratorier och forskningsbibliotek eller förläggning av forskarutbildning vid mindre och medelstora högskolor knappast kan sägas stå i överensstämmelse med grundtankarna bakom 1977 års högskolereform.

Den utveckling som regionalpolitiken tagit, och den inriktning som under senare år har skett vid flera av de små och medelstora högskolorna har delvis kommit att ändra förutsättningarna för den regionala utbildningen. I högre grad än tidigare inriktar högskolorna nu sina ambitioner mot att tillgodose regionala behov, antingen såsom de har formulerats av t. ex. näringslivet i

regionen eller de som har uppfattats av högskolorna själva. Successivt har därmed ett allt större ansvar lagts på högskolorna att fungera som regionala utvecklingscentra. Detta framgår inte minst av de många önskemål som för närvarande framförs om en omfattande decentralisering av kortare tekniska utbildningar.

Högskoleutbildning ges också på en rad orter utanför högskoleorterna. Även denna verksamhet bidrar till att öka rekryteringen och är positiv för de orter och bygder som på detta sätt får ett bättre utbildningsutbud. Det kan finnas anledning att ägna kvalitetsfrågorna i dessa kurser särskild uppmärksamhet. Det geografiska avståndet till en högskola kan kompenseras på olika sätt. Det kan handla om gästföreläsare, projektarbeten, databassökning etc.

I några fall har omfattningen av högskoleutbildning utanför högskolorna blivit eller planeras bli så stor att frågan har uppkommit om det inte vore lämpligt att inrätta nya högskolor. På riksdagens uppdrag har regeringen tillsatt en särskild utredare – landshövding Claes Elmstedt – som utreder frågan beträffande områdena Blekinge, Gotland, "Fyrstad" (Lysekil–Uddevalle–Trollhättan–Vänersborg) och Södertörn. Vi ser gärna en ytterligare utbyggnad av högskoleverksamheten i dessa områden. Om skäl talar för att verksamheten i någon eller något av dessa fall organiseras som självständiga högskolor bör det givetvis ske. Det kan påpekas att Blekinge och Gotland är de enda län i Sverige som inte har statliga högskolor.

Den ökande regionalpolitiska betydelse som de små och medelstora högskolorna har fått har också ökat förutsättningarna för att de etablerade forskningsorganisationerna vid universiteten skall få bättre kanaler till forskningsavsnämnarna, framför allt industrin. De regionala högskolorna utgör en brygga mellan universiteten och de regioner som omger de små och medelstora högskolorna. Härigenom kan de regionala högskolorna spela en viktig roll i den teknik- och kunskapsspridning, som utgör en förutsättning för att teknikintensiva företag skall kunna etablera sig utanför de tillväxtcentra som utvecklats kring universitetsorterna. Den regionala högskolan fungerar som ett kunskapscentrum, där företag och myndigheter får tillgång till utredningsverksamhet, utbildning och forskningsresultat från universiteten. Den roll som de regionala högskolorna på detta sätt spelar är utomordentligt värdefull och bör på skilda sätt uppmuntras.

Också högskolornas FoU-verksamhet har till stor del vuxit med hjälp av externa medel. Därmed har tillämpad forskning, utvecklingsarbete och utredningsverksamhet fått en inriktning mot områden, där den regionala högskolans lokala kontakter och nätverk utnyttjas. Det är viktigt att organ för samverkan mellan den regionala högskolan och avsnämnarna utvecklas vidare. I dag har en rad olika former för sådan kontakt och samverkan tillkommit, och även framöver bör frihet i fråga om formerna för t. ex. stiftelsers och teknikcentras utveckling råda. Utvecklingen av kontaktnät och samverkansformer måste få ske på verksamhetens egna villkor. Mångfald är av stort värde även inom detta område.

Riksdagens principbeslut innebär att fasta forskningsresurser inte skall lokaliseras till de små och medelstora högskolorna. Enligt folkpartiets mening bör detta principbeslut även gälla framöver. Bakgrunden till detta är självfallet de begränsade resurser som Sverige har att satsa på forskning.

Forskningsresurserna måste alltid avspegla en balans mellan de krav som måste uppfyllas för att konkurrenskraftiga och attraktiva forskningsmiljöer skall kunna bildas och de krav som har sin utgångspunkt i olika landsdelars och orters anspråk på tillgång till forskningsresurser.

Anspråk på forskningsmiljö varierar naturligtvis beroende på ämnens karaktär. Vissa ämnen är beroende av stora investeringar i utrustning, och forskningen sker i gruppform. Andra ämnen ställer inte sådana krav. Genomgående för all forskning är dock det stora behovet av kontakt med andra forskare. Denna är nödvändig för att en forskningsmiljö skall bli tillräckligt självkritisk, produktiv och nyskapande för att forskning av hög kvalitet kan bedrivas.

Flera av de små och medelstora högskolorna har i dag en form av adjungerade professorer som innebär att professorer finns vid dessa högskolor, men att de samtidigt har fakultetsanknytning vid något universitet eller forskningshögskola. Därmed ges den mindre eller medelstora högskolan tillgång till professorer, samtidigt som tjänsteinnehavaren har kontakt med den miljö som präglar fakulteter vid universiteten. I den mån handledning av doktorander och undervisning på forskarutbildningsnivå ingår i arbetet utförs detta vid universiteten. Vi vill i detta sammanhang speciellt poängtera värdet av att forskarutbildning med denna organisation sker koncentrerat. En viktig del av forskarutbildningen är att ge den studerande insikt i disciplinen i hela dess bredd – inte bara i de metodproblem och andra avvägningar som är förknippade med det avhandlingsämne den enskilde valt. Detta ställer stora krav på allsidighet i den akademiska miljön.

Systemet med professorer, där verksamheten på det sätt vi har beskrivit ovan, är delad mellan universitet och övriga högskolor, är enligt vår mening positivt. Det ökar och fördjupar kontakten mellan högskolor av olika storlek, och kan fungera som en kanal för värdefullt utbyte emellan. Enligt vår mening finns det nu anledning att vidareutveckla en sådan ordning vad gäller de tre högskolor som tidigare var universitetsfiliabler, dvs. högskolorna i Växjö, Örebro och Karlstad. Medel bör därför kunna tillställas de tre ovan nämnda högskolorna för att utöka systemet med denna form av adjungerade professorer. Vilken fakultet och därmed högskola som blir aktuell att samarbeta med bör högskolorna i Växjö, Örebro och Karlstad få avgöra. På samma sätt som det bör ske en organisatorisk knytning till någon av de existerande fakulteterna bör tillsättande av ev. professorer vid någon av dessa högskolor ske i samråd med den berörda fakulteten och inom ramen för ett ordinarie tillsättningsförfarande.

3.3 Samordning mellan statlig och kommunal högskola

Parallellt med att de små och medelstora högskolorna nu bygger ut sin organisation genom att satsa allt större resurser på teknik finns ofta en landstingskommunal vårdskola på samma ort. Mycket skulle stå att vinna genom en integration mellan dessa båda högskolor, bägge i dag utan egen forskningstradition. Administrativt är det ett resursslöseri att ibland på samma ort, eller mycket närbelägna orter bygga upp två rektorsämbeten.

Enligt vår uppfattning måste på sikt den landstingskommunala högskolan bli statlig. Ett inledande steg borde tas genom att integrera de två högskoleformerna i de regioner, där en formell struktur för högskoleutbildning ännu ej byggts upp t. ex. i Blekinge och Fyrstad.

Mot. 1987/88
Ub565

3.4 Dags för en tillträdesreform

Det nuvarande antagningssystemet infördes i samband med högskolereformen 1977. Redan från början visade sig systemet ha brister. Bl. a. kom yngre sökande och kvinnor att drabbas orättvist. Efter initiativ från bl. a. folkpartiet genomfördes under åren 1980–1982 ett flertal förändringar av urvalsreglerna. Dessa förändringar innebar bl. a. att minst en tredjedel av platserna på varje utbildning skulle tilldelas sökande med högst tre år gamla betyg från gymnasieskolan, att föreningsmeriter inte längre tillgodoräknades och att den maximala poängen för arbetslivserfarenhet sänktes.

Folkpartiet har därefter i motioner till riksdagen återkommit med förslag till fortsatta förbättringar av tillträdesreglerna. En utgångspunkt för partiets förslag har varit att underlätta för de ungdomar som lämnar gymnasiet att få tillträde till högre utbildning. Folkpartiet har därför föreslagit att den s. k. direktantagningskvoten skall höjas från dagens 33 % till 50 %.

Folkpartiet har också drivit kravet på införande av s. k. viktade betyg från gymnasiet till högskolan för att därigenom bl. a. minska taktikläsandet. Vidare har vi föreslagit att kraven på den allmänna behörigheten skall ändras så att det för tillträde till de längre högskoleutbildningarna skall krävas tre års gymnasiekompetens och att lägsta betyg från gymnasiet i vart och ett av de karaktärsämnen som utgör särskilda behörighetskrav för den sökta utbildningen skall vara minst betyget 3.

Som komplement till betygen som urvalsgrund har vi vidare förordat ett system med antagningsprov. Slutligen har vi för att minska den omfattande antagningsbyråkratin föreslagit att resp. universitet/högskola skall ges möjlighet att tillämpa ett förenklat antagningsförfarande.

Flera av de förslag till ett förändrat och förbättrat antagningssystem som vi här har presenterat återfinns också i tillträdesutredningens betänkande Tillträde till högskolan (SOU 1985:57).

Det är mycket anmärkningsvärt att regeringen ännu inte har presenterat någon proposition med förslag till nya antagningsregler. En proposition var ursprungligen aviserad till hösten 1986 men har fortfarande inte presenterats. Detta har inneburit att en angelägen reform har blivit fördröjd och att ett antal studerandekullar i onödan har varit tvungna att dras med de nuvarande reglerna.

Kring flera av tillträdesutredningens förslag råder det bred enighet. Detta gäller t. ex. förslagen att skärpa kraven, för behörighet och urval, ökad användning av prov för urval, möjlighet att vikta betyg och att införa kompletterande urvalsmetoder samt rättvisare regler för antagning till enstaka kurser.

I vissa andra avseenden delar vi dock inte utredningens förslag. Detta gäller t. ex. förslagen att tvåårig gymnasielinje även i fortsättningen skall ge

allmän behörighet för högskolestudier samt att arbetslivserfarenhet allttjämt skall få tillgodoräknas vid tillträde till högskolan. I enlighet med i tidigare motioner framförda krav anser vi att det för tillträde till de längre högskoleutbildningarna i allmänhet skall krävas treårig gymnasiekompetens. Men det skall också finnas möjlighet att precisera skilda förkunskapskrav för olika linjer. Det kan innebära att det till vissa utbildningar anses tillräckligt med tvåårigt gymnasium medan det för andra linjer bör sättas krav på treårigt gymnasium med minst betyget tre i viktiga ämnen.

Enligt vår mening är det vidare dags att avskaffa arbetslivserfarenheten som merit vid antagning till högskolan. Motivet till att införa meritvärdering av arbetslivserfarenhet var bl. a. att avhjälpa den sociala snedrekryteringen. Erfarenheterna sedan antagningssystemet infördes 1977 har visat att den sociala snedrekryteringen till högskolan snarare har ökat än minskat. Något motiv att från denna utgångspunkt behålla arbetslivserfarenheterna som merit torde alltså inte kvarstå. Utredningen anförde i stället två andra motiv för att behålla arbetslivserfarenheten som merit, att stimulera ungdomar till studieuppehåll mellan skola och högskola och att genom meritering av arbetslivserfarenhet stimulera äldre sökande.

Huruvida ungdomar skall söka till högskolan direkt efter gymnasiet eller göra ett uppehåll måste enligt vår mening vara ett val som ankommer på dem själva. Med hänsyn till att pojkar kan tillgodoräkna sig värnpliktstjänstgöring som arbetslivserfarenhet innebär detta de facto att sabbatsåret mellan gymnasiet och högskolan bara kommer att gälla flickorna. Det avgörande för den enskilde om han eller hon skall påbörja studier måste vara om vederbörande har tillräckliga reella förkunskaper. Detta gäller såväl äldre som yngre sökande. Äldre sökande som inte har formell gymnasiekompetens är behöriga att söka till högskolan efter godkänt högskoleprov. Förutsättningarna för att lyckas i detta prov kommer självfallet att öka för dem som har för provet relevant arbetslivserfarenhet.

Ett skäl till att regeringen ännu inte presenterat någon proposition ang. tillträdesreglerna är att den har gjort en koppling till frågan om förlängning av de tvååriga gymnasieutbildningarna. Eftersom det nu aviseras att bägge dessa frågor skall behandlas under året avstår vi från att yrka att några mer omfattande ändringar sker i tillträdesreglerna.

Enligt tillträdesutredningen skulle dess förslag kunna genomföras tidigast höstterminen 1990. Med hänsyn till de förseningar som nu har skett kommer ikraftträdandet tidigast att kunna ske 1992 för att alla berörda skall få en rimlig "förvarningstid".

Enligt vår uppfattning måste redan nu vissa förbättringar vidtas i tillträdesreglerna. För att omedelbart underlätta för de sökande som lämnar gymnasiet att få tillträde till högskolan bör direktantagningskvoten fr. o. m. höstterminen 1987 höjas till 50 %.

3.5 Studiemedelsreform

Studiemedelskommittén presenterade hösten 1987 sitt betänkande, Studiemedel (SOU 1987:39). Regeringen har aviserat att den inom kort ämnar förelägga riksdagen en proposition med förslag till ett nytt studiemedels-

tem. Vi avstår därför från att framställa några yrkanden angående studiemedlen i denna motion och återkommer istället med dessa i samband med att vi behandlar den kommande propositionen. Vi vill emellertid i korthet redogöra för våra principiella utgångspunkter vad gäller ett nytt studiemedelssystem.

Vi vill erinra om de viktigaste skälen till varför det nu råder politisk enighet kring uppfattningen att:

- * Akademikernas reallöner har sjunkit mer än andra grupper. Därför har återbetalningen av studielånen blivit en allt tyngre börda i familjeekonomin för nyblivna akademiker. Studieskuldena har också blivit en allt viktigare fråga i avtalsrörelserna.
- * Den sociala snedrekryteringen till högskolan ökar igen. Många tror att det finns ett samband med de stora studieskuldena. I hem utan studietradition avråds ungdomar från att söka sig till högre utbildning, när denna utbildning inte garanterat ger ett gott ekonomiskt utbyte. Den högre lönen en högskoleutbildning ger, motsvarar inte alltid uppoffringen under studietiden och återbetalningen av studieskulden.
- * Med sjunkande reallöner har även studenternas ekonomi blivit sämre. Dagens studiemedelsbelopp, vilket utgör 145 % av basbeloppet, motsvarar en lägre standard i dag än för tio år sedan, och eftersom marginalerna var små redan från början är det inte onaturligt att studenterna tycker att det är kärt att få ekonomin att gå ihop.

Vår utgångspunkt är att ett framtida studiemedelssystem skall ge de studerande möjlighet att bedriva heltidsstudier utan att behöva förlita sig på andra inkomster. Samtidigt bör återbetalningsreglerna vara sådana att de sätts i relation till den inkomst som låntagaren har under förvärvstiden.

Konkret innebär detta att folkpartiets ledamot i studiemedelskommittén har föreslagit att totalbeloppet skall sättas till 17 % av basbeloppet och att bidragsdelen skall uppgå till 50 % av basbeloppet. Därtill är kommittén enig om att återbetalningen skall bestämmas till ett belopp motsvarande 4 % av inkomsten.

Som ett led i den generella välfärdspolitiken skall systemets förmåner utgå lika för alla. Den enda prövning som bör göras är att studiemedelstagarna verkligen studerar. Däremot bör ingen prövning vid tilldelningen ske med hänsyn till den studerandes inkomst, bostadsförhållanden eller familjesituation.

Studiemedelskommittén var i flera avseenden oenig. Gemensamt för den kritik som riktades från kommittéminoriteten och som med skärpa har framförts från remissinstanserna är att majoritetens förslag vad gäller totalbelopp och bidragsdel är alldeles otillräckliga. Skulle regeringen välja att följa de socialdemokratiska kommittéledamöternas förslag i den kommande propositionen kommer denna av allt att döma att avvisas av riksdagsmajoriteten.

Bred politisk enighet tycks dock nu föreligga om vårt förslag att ändra budgeteringsprincipen för studiemedlen. En sådan förändring skulle innebära att lånedelen inte längre betraktas som en statsutgift utan att i statens budget endast tas in ett belopp som motsvarar den statliga subventionen. I

folkpartiets modell för framtidens studiemedelssystem svarar bankväsendet för att erforderliga lånemedel finns att tillgå. Vi har i annat sammanhang utvecklat argumenten för detta. Utredningsmajoriteten har föreslagit en annan modell, som emellertid också innebär att lånedelen läggs utanför statsbudgeten.

Vi förutsätter att regeringen i sin aviserade proposition kommer att föreslå en sådan omläggning. Vi yrkar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att principerna bör ändras vilket innebär att ifrågavarande anslagspost kan minskas med ca två miljarder kr.

3.6 Befordringstitlar

Det är viktigt att stimulera pedagogiskt skickliga lärare. Det är oftast en tillfällighet vem som vid ett givet ansökningstillfälle fått en ordinarie professur resp. en ordinarie lektorstjänst. Professorstiteln har dock – inte minst i utlandet – en så mycket högre status. De senaste åren har universiteten tagit tillfället i akt att få en extern kunskap genom utnämning av adjungerade professorer. Kraven har självklart varit, att dessa uppfyllt vetenskapliga kompetenskriterier för en professur. Eftersom många av våra universitetslektorer också vetenskapligt är professorskompetenta känns det orättvist att en extern lärare, som endast är på högskolan 20 % av arbetstiden under 3–5 år kan få professorstitel, medan en synnerligen kompetent universitetslektor, som ansvarar för många studenters grundutbildning endast kan uppnå denna titel vid en reguljär professorstillsättning. Utomlands är professorstiteln använd som en kvalitetstitel: här i Sverige är den bunden till tjänsteinnehav. Detta medför svårigheter för universitetslektorer, hur professorskompetenta de än är, att tjänstgöra utomlands och därmed få nödvändiga nya impulser. Folkpartiet anser, att det är viktigt att införa möjligheten att titelbefordra kvalificerade lektorer.

4 Forskningsfrågor

Riksdagen fattade vid förra riksmötet beslut om ett nytt treårigt forskningsprogram. Även om det betänkande från utbildningsutskottet som låg till grundförbeslutet uppvisar ett mycket stort antal reservationer förtar det inte helhetsintrycket att det råder relativt bred politisk enighet kring forskningspolitiken. Detta är naturligtvis utomordentligt värdefullt med hänsyn till den vikt som en högkvalitativ forskning har för vårt lands välförstånd.

Men det förhållande att forskningspolitiken inte tillhör de stora politiska stridsfrågorna innebär inte att det saknas problem inom forskningsområdet.

Det största problemet för svensk forskning är naturligtvis att de totala resurserna är otillräckliga och måste öka. Sverige bör ligga i den absoluta världstoppen räknat per capita när det gäller att avsätta medel för forskning och utveckling.

4.1 Sektorsmedel till universitetsforskningen

Som vi inledningsvis berörde har det enligt vår uppfattning kommit att uppstå en obalans mellan universitetsforskningen och den s. k. sektorsfinansierade forskningen. Det är bra att forskning finansieras ur flera, från varandra oberoende källor men enligt vår mening skulle mycket stå och vinna på att medel som av statsmakterna nu avsätts för sektorsforskning i stället kanaliseras till universiteten.

Vi har därför under många år krävt att en överföring från anslag för sektorsforskning till högskolans forskning bör ske. Vi vill understryka att en överföring av medel inte syftar till att den forskning som sektorsorganen idag utför eller finansierar ska upphöra. Delar av denna forskning är av stort värde. Vi tror att forskningen skulle få bättre förutsättningar inom ramen för den ordinarie forskningsorganisationen där den kan naturligt inlemmas i det stora nationella och internationella forskarsamhället.

Enligt vår mening bör därför ett belopp motsvarande 2 % per år av anslagen till sektorsorganen överföras till fakultetsanslagen med början fr. o. m. budgetåren 1988/89 och 1989/90. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att utforma ett program för hur en sådan överföring kan ske.

4.2 Finansiering av doktorandstudier

De ekonomiska villkoren för forskarna måste vidare förbättras. Utbildningsbidragen måste på sikt avvecklas och doktoranderna måste istället få doktorandtjänster. För att påskynda denna utveckling bör inga utbildningsbidrag delas ut efter läsåret 1991/92. Vid den tidpunkten bör studiestödet för tillkommande doktorander bestå enbart av doktorandtjänster. Denna omvandling bör ske också om den inskränker på det totala antalet doktorander. Det är dock bättre med ett något färre antal doktorander som har ett fullgott studiestöd och som kan genomföra forskarutbildningen på ett effektivt sätt än ett system med utbildningsbidrag där doktoranderna av ekonomiska och andra skäl har svårt att helt och fullt ägna sig åt sin forskarutbildning.

4.3 Forskarhandledningen

Studenter, som går vidare till forskarutbildning, är inte alltid klara över skillnaderna mellan forskarutbildning och grundutbildning dvs. skillnaden mellan att forska – utveckla kunskap – och studier – dvs. inhämta kunskap, reproducera kunskap. Det är inte självklart, att den som har lätt för att inför tentamen slå in stora mängder fakta har förmåga att forska. Därför är det särskilt viktigt, att den forskarstuderande har tillgång till god och konstruktiv handledning just i forskningen, och att vederbörande relativt snart får klart för sig, om han eller hon passar som forskare. Forskarstudier är många gånger ett mellanting mellan förvärsarbete och studier, där det självklart är lättare för doktoranden om han/hon har en ekonomisk bas för sina studier. Det viktiga i en doktorsexamen är dock själva avhandlingsarbetet, och att detta har en god kvalitet. Kvalitetsmedvetandet måste därför prägla hela institutionen, som ju utgör själva grunden för den enskilde doktoranden till

skillnad från grundutbildningstiden, då en student passerar fler ämnen och därmed flera institutioner. Borttagandet av graderade betyg på doktorsavhandlingar har inneburit, att många examinatorer drar sig för att underkänna en avhandling, samtidigt som det blir svårare att sätta upp kvalitetsregler för en god avhandling. Därför föreslår vi från folkpartiets sida, att graderade betyg införs på doktorsavhandlingar.

Mot. 1987/88
Ub565

4.4 Doktorsexamen som meritkrav

För att säkerställa och öka rekryteringen av doktorander måste man sträva efter att skapa garantier för att doktoranderna har en attraktiv arbetsmarknad efter studiernas avslutande. I betydande utsträckning styrs forskarutbildningen av möjligheterna till sysselsättning efter fullgjord utbildning.

Under 1970-talet upphävdes tidigare krav på vetenskaplig kompetens hos innehavare av högre tjänster inom ett antal verk och myndigheter, t. ex. forskningsbibliotek, de centrala arkiven och ett antal museer.

Insikten om de negativa effekterna av att ta bort alla behörighetskrav har nu ökat. Det är bättre att ha behörighetsvillkor och någon gång på särskilda skäl ge dispens från dem. Eftersom kopplingen mellan forskarrekruteringen och tillgången på arbeten är så uppenbar bör man genom att sätta upp doktorsexamen som behörighetskrav för ett antal tjänster inom myndigheter och institutioner medverka till att skapa fler arbetstillfällen för personer med doktorsexamen. Regeringen bör mot denna bakgrund uppdra åt berörda myndigheter att göra en inventering av vilka tjänster där doktorsexamen bör vara ett behörighetsvillkor.

Vid riksmötet 1984/85 fattade riksdagen beslut om en ny lärarorganisation. I den nya organisationen ingår tjänster som adjungerad professor. Enligt vår uppfattning är det angeläget att gå vidare på den inslagna vägen. Den form för samverkan som etablerats mellan högskolan och verksamheten utanför denna bör utsträckas till att gälla högskolelektorer och forskarassistenter. Det är viktigt att möjlighet ges att knyta en kompetent lärare/forskare utanför högskolan permanent till högskoleverksamheten. De krav på vetenskaplig kompetens samt verksamhet utanför högskolan i privat eller offentlig tjänst som gäller adjungerad professor skall gälla även tjänster som adjungerad högskolelektor och forskarassistent. Om en möjlighet öppnas till den föreslagna adjungeringen, kan såväl forskningen som näringslivet och den offentliga förvaltningen gynnas. Särskilt de mindre högskolorna kan på detta sätt tillföras värdefull kompetens.

4.5 Omvårdnadsforskning

I fråga om omvårdnadsforskning, har det varit mycket svårt att få regeringen att avsätta fasta forskningsresurser, trots att stor medvetenhet finns om att vid sidan av den traditionella medicinska forskningen kommer omvårdnadsforskningen att ha stor betydelse för vår förmåga att lösa alla problem förknippade med demografiska förskjutningar och nya livsmönster, vilka påverkar människors hälsa. Omvårdnad omfattar såväl fysiologiska som

psykologiska och sociala aspekter. Omvårdnadsforskning inriktas på själva vårdprocessen, på den situation och den miljö, där vården äger rum. Studierna kan även avse relationer och samspel mellan människor i vården. Till omvårdnadsforskning kan även räknas själva vårdorganisationen liksom utbildning är därmed till sin karaktär tvärvetenskaplig.

I samband med att riksdagen behandlade den forskningspolitiska propositionen under förra riksmötet framförde Folkpartiet uppfattningen att det var anmärkningsvärt, att omvårdnadsforskningen inte fick några fasta tjänster, endast uppmuntrande ord om vikten av att de medicinska och samhällsvetenskapliga fakulteterna uppmärksammade omvårdnadsforskningen.

Inte heller i budgetpropositionen tilldelas omvårdnadsforskningen några professurer. Detta är desto mer anmärkningsvärt mot bakgrund av att regeringen tilldelar det nya forskningsfältet fysisk fostran och idrott fyra fasta professurer under 1989. En sådan prioritering kan ses som ett utslag av könsdiskriminering mot den av kvinnor länge burna omvårdnaden. Folkpartiet anser att två professurer i omvårdnadsforskning skall inrättas. Det är angeläget att dessa tjänsteinnehavare också kan rekryteras bland personer som har en bakgrund från de medellånga vårdutbildningarna.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till var de av oss föreslagna tjänsterna inom omvårdnadsforskning skall placeras.

Hemställen

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen under anslaget D8, Utbildning för tekniska yrken anslår 4 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit,
2. att riksdagen under anslaget D9, Utbildning för administrativa, ekonomiska och sociala yrken anslår 6 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit att fördelas i enlighet med vad vi anfört i motionen,
3. att riksdagen under anslaget D7, Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m. anslår 2 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit att fördelas till särskilda fortbildningsinsatser inom mellanningjörsutbildningen,
4. att riksdagen under ett nytt anslag benämnt D40, Pedagogiskt utvecklingsarbete inom högskolan anslår 4 milj. kr.,
5. att riksdagen under anslaget D10, Utbildning för vårdirken anslår 1 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit för särskilda kvalitetsinsatser vid läkarlinjen i Umeå,
6. att riksdagen under anslaget D7, Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m. anslår 5 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit för att användas i arbetet med att internationalisera grundutbildningen och att främja internationell forskningssamverkan,
7. att riksdagen under anslaget D7, Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m. anslår 4 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit för att möjliggöra en svensk anslutning till EG:s s. k. ERASMUS-projekt,
8. att riksdagen under anslaget D28, Vissa särskilda forskningsändamål anslår 5 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit som förstärkning av de vetenskapliga biblioteken,

9. att riksdagen till Forum för kvinnoforskning för budgetåret 1988/89 anslår 1 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit,

10. att riksdagen under anslaget I2, Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. anslår 10 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående en utvärdering av de s. k. bankmiljonerna och andra liknande bidrag från externa finansiärer,

12. att riksdagen under ett nytt anslag D41, Åtgärder för rekrytering av lärare och forskare anslår 5 milj. kr. till att fördelas till högskolorna som marknadslönetillägg,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om individuell prövning av högskolekompetens av elever från gymnasiets T-linjer,

14. att riksdagen beslutar att med avslag på regeringens förslag sänka planeringsramen för tandläkarlinjen genom en minskning med 20 platser på Karolinska Institutet,

15. att riksdagen beslutar att inom oförändrad planeringsram för läkarlinjen överflytta 20 studieplatser från Karolinska Institutet till Umeå universitet,

16. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett nytt anslags- och styrsystem för högskolan som lägger ett ökat ansvar på enskilda högskolor i enlighet med vad i motionen anförts,

17. att riksdagen hos regeringen begär förslag till omläggning av högskolans anslagssystem som möjliggör ett avskaffande av vissa linjenämnder i enlighet med vad i motionen anförts,

18. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en plan för en minskning av anslaget D1, Universitets- och högskoleämbetet, med 25 % under en treårsperiod,

19. att riksdagen under anslaget D1, Universitets- och högskoleämbetet, anvisar 10 milj. kr. mindre än vad regeringen har föreslagit,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna, vad i motionen anförts om forskning vid högskolorna i Växjö, Örebro och Karlstad,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordning mellan statlig och kommunal högskola,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den s. k. direktantagningskvoten skall höjas från 33 % till 50 %,

23. att riksdagen beslutar att inrätta två professorer i omvårdnadsforskning,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående möjligheten att titelbefordra kvalificerade lektorer,

25. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående omvandling av utbildningsbidrag till doktorandtjänster,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående graderade betyg på doktorsavhandlingar,

27. att riksdagen hos regeringen begär att berörda myndigheter får i uppdrag att göra en inventering av tjänster där doktorsexamen bör vara ett behörighetskrav,

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en överföring av medel med 2 % för vardera budgetåren 1988/89 och 1989/90 från anslagen för sektorsforskning till högskolans fakultetsanslag,

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående den könsmässiga sammansättningen av högskolestyrelserna,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om budgeteringsprinciper för studiemedel.¹]

Stockholm den 21 januari 1988

Bengt Westerberg (fp)

Ingemar Eliasson (fp)

Karin Ahrland (fp)

Anne Wibble (fp)

Lars Leijonborg (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Birgit Friggebo (fp)

Jan Erik Wikström (fp)

¹ 1987/88: Sf404

